

СОЦИАЛНИТЕ ИНОВАЦИИ КАТО НОВО ПОКОЛЕНИЕ ПОЛИТИКИ В ЕС

Петър Димитров Павлов

докторант към програма „Политология“,
ВСУ „Черноризец Храбър“

Резюме: Настоящата статия обхваща темата за социалните иновации в сектора на социалните услуги. Политическия контекст в ЕС, концепции и определения на социалната иновация, критериите за успех, ролята на доставчиците на социални услуги в процеса на социални иновации, както и бариерите и предизвикателствата пред социалната иновация.

Ключови думи: Социална иновация, социални услуги, доставчици на социални услуги.

Summary: This article covers the topic of social innovation in the social services sector. The political context in the EU, concepts and definitions of social innovation, success criteria, the role of social service providers in the social innovation process, as well as barriers and challenges to social innovation.

Key words: Social innovation, social services, social service providers.

Областта на иновациите за социални цели се развива бързо, особено в настоящия политически контекст и представя нова възможност за формиране на отговора, който Европа дава на новите социални реалности и предизвикателства. Милиони хора и организации създават по-добри начини за справяне с някои от най-сериозните проблеми на нашето време и развиват процеси, основани на активното участие, които променят начина, по който си взаимодействат заинтересованите страни. Често, техните идеи се осъществяват чрез сътрудничество, което преодолява междусекторните и административни ограничения, като подкрепя новите партньорства в отговор на съществуващите предизвикателства и да даде ефективен отговор на нови такива.

Социалната иновация започва да заема все по-централна роля в политиката и изследванията в контекста на стратегия Европа 2020, с която се промотира “разумен, устойчив и включващ растеж”. Уроците, научени от изпълнението на Лисабонската стратегия и финансовата криза, осветляват потребността от съсредоточаване най-вече върху социалното измерение на Европа, чрез инвестирането в креативността на хората и организациите като цяло.

Какво е социална иновация?

Политически контекст в ЕС

Социалната иновация е ново поколение политики в ЕС. Днес съвременното общество е изправено пред много предизвикателства, които включват технологични промени, глобализация, климатични промени, сигурност при набавянето на храна и енергия, миграция, икономическо и социално изключване и застаряването на населението. Европейският ангажимент при разработването на нова стратегия за растеж, заложен в Лисабонската стратегия и заявено отново в Европа 2020 хвърлят нова светлина върху социалните проблеми. Налице е и силно убеждение, че не само иновативните технологични процеси са основни фактори за промотиране на социалното и икономическо развитие. Поставя се по-силен акцент върху способността да се въвеждат иновации в образованието, развитието на уменията за новите поколения или в услугите в сфери като здраве и социални грижи.

Някои от най-важните сектори за развитие са свързани в развитието на човешкия и социален капитал. Здравето съставлява около 9% от общия вътрешен продукт, а през следващите няколко години, грижата за възрастните ще достигне до 5% от общия вътрешен продукт. Инвестицията в креативността на хората може да даде решения на силните социални потребности и да насърчи по-доброто използване на ресурси, най-вече във времена на значителни бюджетни съкращения. Дневният ред на Европа¹, който е съгласуван от страните-членки на ЕС по време на Съвета на Европа през юни 2010 г., задава стратегията на ЕС за “разумен, устойчив и включващ растеж” за периода 2010-2020.

Стратегията отличава 5 основни цели в: заетостта, изследването и развитието/иновациите, климатичните промени, образованието и бедността. Като поставя работата с бедността за своя цел, стратегията има за цел да намали с 20 милиона хората, които живеят в бедност. Целта на иновациите е да инвестират 3% от общия вътрешен продукт на ЕС (обществен и частен) в изследване и развитие и иновации. Освен това, основните цели, редица „пилотни инициативи” са въведени и за да подкрепят промяната и развитието в основни политически области. Социалната иновация, която се описва като цяло, като “процесът, чрез който новите отговори на социалните потребности се развиват, за да предоставят по-добри социални резултати в отговор на новите социални предизвикателства”, е основен казус при работата с тази нова стратегическа рамка.

Концепцията за социалната иновация е спомената във връзка с инициативата “Европейска Платформа срещу бедността”, която поема ангажимента да “разработи и приложи програми за промотиране на социалните иновации за онези, които са в най-силно неравностойно положение”². Социалната иновация се използва също така и чрез инициативата “иновативен съюз”, която има за цел да подобри условията и достъпа до финансиране за тази цел. В този контекст, Европейската Комисия е поставила началото на пилотен проект, наречен „Социална иновация Европа“, който има за цел да предостави

¹ COM(2010) 2020 final. <https://www.eea.europa.eu/policy-documents/com-2010-2020-europe-2020>.

² COM/2010/0758 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52010DC0758>.

експертен опит и като метод за работа в мрежа - “виртуален център” за социални предприемачи, общественя сектор и третия сектор³.

Хоризонт 2020, 8-мата рамкова програма за изследване и иновации, поема ангажимента да отчете предизвикателствата в обществото, включително прогреса към “включващи, иновативни сигурни общности”. Комисията също така подкрепя и потребността от силни програми за изследвания в общественя сектор и социалната иновация, разглеждането на въпроси като измерването и оценката, финансирането и премахването на бариерите към напредъка, измерването по скала и развитието.

На 5 октомври 2011 г., Комисията приема първоначален вариант на пакет от законодателни мерки в областта на политиката по сближаването за периода 2014-2020⁴. Това включва предложения за регулирането на Европейския социален фонд (ESF)⁵, Европейският фонд за регионално развитие (ERDF)⁶ и новата програма на ЕС за социална програма и иновации (EUPSCI)⁷. Тази програма ще промотира основаната на доказателства социална промяна и иновация. Тя ще подкрепи координацията между политиките, променянето на по-добри практики, развитието на умения и изпитването на нови политики, чрез експериментиране на нови подходи и методи на работа, с цел да се оценят по скала най-успешните мерки за отговор на социалните потребности⁸.

Измерването по скала ще бъде подкрепено от ESF, който също така ще спомогне изграждането на капацитета в полза на социалната иновация. Социалната иновация е и сред един от приоритетите на ERDF, включително иновативните дейности в областта на градското развитие.

Концепции и определения

За дълъг период от време, концепцията за иновациите се свързва основно с икономическия процес и с организацията на работата и обществото. Най-вероятно, Йозеф Шумпетер⁹ определя иновацията като “креативно разрушаване” на стари модели на производство, мотивирани от предприемачите.

Обратно на това, изследването отделя твърде малко място на иновациите в услугите и политиките¹⁰. Единствено в края на XX век, когато новите технологични и комуникационни възможности, използвани активно от младото поколение, популяризират новите промени, социалните иновации се развиват като биполярен продукт: старият модел на обществени услуги, които понасят последствията от икономическото реконструиране

³ <http://www.socialinnovationeurope.eu/>, 2014.

⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm#2, 2014.

⁵ COM(2011) 607 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52013PC0145>.

⁶ COM(2011) 614 final.

https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvhd1glbmvdzx_j9vvik7m1c3gyxp/vitgryqpwy9.

⁷ COM(2011) 609 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0609>.

⁸ Of the EUR 574 million proposed for the Progress axis in EUPSCI in the 2014-2020 period, EUR 97 million is to be allocated to experimental projects. In addition, the draft package mainstreams social innovation within the structural funds.

⁹ Австрийски икономист и политолог, представител на Австрийската икономическа школа.

¹⁰ UNECE, Promoting innovation in the services sector, United Nation, New York and Geneva, (2011).

и гражданското общество, което играе все по-важна роля в развитието на социално и етично отговорни инициативи. През XXI-ви век, някои клонове на организации, които се занимават с академични изследвания, започнаха да разглеждат не-икономическите аспекти на иновацията като качество на социалните политики и практики, а също така и потребността от това услугите да се адаптират към културните промени, социалните предизвикателства и новите модели на поведение.

Новата парадигма става все по-популярна през последните години като отчита икономическите, социални технологични и научни компоненти при по-холистичното разбиране на иновацията, която отива отвъд фокуса на производството.¹¹

В този нов контекст, в който социалната иновация има по-широк смисъл, различни заинтересовани страни въвеждат нови подходи на работа, взаимодействия и подходи във всички сектори – обществения сектор, частния пазар и третия сектор, а също така и отделни хора.

ЕС няма официално определение за „социална иновация” и терминът се използва за описание на редица припокриващи се концепции. Така или иначе, някои основни елементи от социалната иновация възникват на ниво ЕС в контекста на по-голямо внимание към политиките и все повече академична литература по въпроса. Общо казано, социалната иновация е “нова идея, институция или метод на работа, който отговаря на социалните потребности по-ефективно, отколкото сега съществуващите подходи”¹² и има за цел да подобри благосъстоянието на хората. Социалните иновации са иновации, които са социални, както предвид резултата, който постигат, така и по отношение на средствата, които използват, на новите идеи (продукти, услуги, модели), които едновременно отговарят на социалните потребности (по-ефективно, отколкото алтернативите) и създават нови социални връзки или взаимодействия.

С други думи, това са иновации, които са добри за обществото и развиват способността на обществото да предприема адекватните действия”¹³. Според Бюрото на европейските политически съветници (BEPA) “иновацията касае способността да се разработват и прилагат нови идеи, които доказано привнасят стойност”, докато “социалното касае типа ценност, който иновацията се очаква да привнесе: ценност, която е по-слабо свързана с печалба и повече с въпроси като качество на живота, солидарност и благосъстояние”¹⁴. Ето по този начин социалната иновация описва цялостния процес, чрез който новите отговори на социалните потребности са, за да се гарантират по-добри

¹¹ Hochgerner, J., The Analysis of social innovation as Social Practice, published in original German language under the title „Die Analyse sozialer Innovationen als gesellschaftliche Praxis“ in: Zentrum für Soziale Innovation (ed.), (2009). Pendeln zwischen Wissenschaft und Praxis. ZSI-Beiträge zu sozialen Innovationen, Vienna and Berlin, (2011).

¹² Commission, DG Enterprise and Industry, Financing Social Impact. Funding social innovation in Europe – mapping the way forward, 23 November 2011, available at: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/getdocument.cfm?doc_id=7048, 2014.

¹³ Social Innovation Exchange & the Young Foundation (2010), Study on Social Innovation, available at: <http://www.socialinnovationexchange.org/node/4959>, 2014.

¹⁴ BEPA (2011) Empowering people, driving change: Social Innovation in the European Union, available at: http://ec.europa.eu/bepa/pdf/publications_pdf/social_innovation.pdf, 2014.

социални резултати и да се подобри качеството на живота на отделните хора, и на общността.

„Социалното” измерение на социалните иновации се отнася до резултатите, но въпроса е да се определи към какво се отнася този социален резултат. Могат да се вземат в предвид различни гледни точки: социалната потребност, обществените предизвикателства и промените в системата. Ето защо, основната логика при преследването на социалната иновация е в това, че глобалната криза увеличава потребностите на онези отделни хора или групи, които са в по-неравностойно положение и по-неспособни да се ползват от ценността, създадена от пазарната икономика. Иновациите са социални, когато са насочени към обществото като цяло, при което границата между социалната област и икономическата област е все по-неясна. Накрая, социалните резултати се отнасят към процесите, които променят основни нагласи, поведение, ценности, стратегии и политики, системата, по която се предоставят, типа услуги, които се предоставят, методите и начините на работа, отговорностите и връзките сред заинтересованите страни. В област, която се характеризира и активно участва, в която насърчаването и ученето са източник на и резултат от благосъстоянието, социалните иновации допринасят за пренареждането на пластове на обществото, чрез създаването на нов тип връзки между институциите и други заинтересовани страни.

Критерии за успех за социалните иновации

Стратегия „Европа 2020“ и нейните пилотни инициативи, осигуряват рамка за оценка на интервенциите в социалната политика, които могат да подпомогнат ориентирането и оценката на социалната иновация. За да се приеме за социална иновация, интервенцията трябва да се основава на доказателства и да отговаря на следните критерии:

- **Да представлява новост:** въпреки, че иновацията не винаги означава нещо напълно ново, то тя трябва да бъде иновативна по отношение на потребителя, контекста, в който работи или начина, по който се прилага. Иновацията може да включва прилагане на съществуващи идеи в нов контекст, преодоляването на секторните ограничения или комбинирането на нови идеи по нов начин;

- **Подобрение:** социалните иновации трябва да съответстват на социалните потребности по-ефективно, отколкото съществуващите преди алтернативи.

- **Устойчивост:** социалните иновации трябва да бъдат устойчиви: по отношение на околната среда, икономиката и организационната ефективност. Това означава, че трябва да предоставя дългосрочно решения и да няма негативен резултат.¹⁵

Предвид тези критерии и целите на стратегия „Европа 2020“ като рамка за оценка на подобренията в начина на живот и труд в Европа, социалните иновации в областта на социалните услуги трябва да:

¹⁵ Phills J., Deiglmeier, K., Miller, T., Rediscovering Social Innovation, Stanford Social Innovation Review, (2008).

- Развият качеството на живот на потребителите на услуги, чрез постигането на по-добри резултати;

- Овластят потребителите на услуги/бенефициентите;

- Направят услугите по-достъпни за потребителите;

- Преодолеят секторните ограничения за постигането на цялостен подход;

- Включват участието на потребителите на услуги;

- Имат потенциала да се оценят по скала;

- Зачитат етичните принципи, в уверение на това, че човешките права и достойнството на потребителите на социални услуги са гарантирани, зачитани и промотирани;

- Бъдат устойчиви и ефективни от финансова гледна точка.

В действителност, потенциалните разходи за социалните иновации често пъти се минимизират. Потребността от ефективно и ефикасно използване на финансовите услуги са важен елемент от социалната иновация, на второ място това оказва положително влияние върху овластяването на потребителите. Мярка, която спестява разходи, но намалява качеството на резултатите за потребителите на услуги, не може да се приеме за социална иновация. Нещо повече, намаляването на качествените отговори на социалните потребности е твърде възможно да доведат до увеличаване на обществените разходи и друго перо или да предизвикат кризисни ситуации за потребителите.

Социална иновация в сектора на социалните услуги

Общо казано, иновативната практика може да бъде продукт, процес, нова технология, принцип, законодателна мярка или някаква комбинация от тях¹⁶. В социалния сектор, проведените интервенции се състоят главно от практики или политики за подобряване на качеството, ефикасността и достъпността на съществуваща услуга или създаването на нова услуга, която задоволява по-добре нуждите на потребителите.

През последните години се наблюдава все по-активно съсредоточаване върху иновациите в социалната сфера. Основните движещи сили за това развитие са:

- Демографски промени (застаряване, миграция, промени в структурата на семейството);

- Нови социални потребности в резултат на икономически и социални промени, включително настоящата икономическа и финансова криза (бедност, изключване, безработица, влошено здраве);

¹⁶ Murray, R., Caulier-Grice, J., Mulgan, G., The Open book of social innovation, The Young Foundation, London, (2010).

- Липса на финансови ресурси, особено в ситуация на финансова и икономическа криза и мерките за икономии;

- Съкращаването на персонала и/или липсата на квалифициран персонал – поради липса на ресурси и/или застаряваща работна ръка;

- Ограничения на съществуващите ограничения пред продължаващите и все по-значително увеличаващи се разходи, нуждата от работещи решения по отношение на устойчивостта и инфраструктурата (напр. предвид застаряващото население, не е възможно да се увеличи броя на домовете за възрастни хора, независимо от все по-голямата необходимост в някои страни-членки);

- Все по-голямата популярност на транс-граничното предоставяне на услуги;

- Отговор на (бързо променящите се) технологични развития.

Ролята на доставчиците на социални услуги в процеса на социални иновации

В този контекст, секторът на социалните услуги има специфична роля на всяка фаза от процеса на социална иновация и неповторима добавена стойност. Социалният сектор търси по-ефективни средства за разработване, тестване и разпространение на ефективни модели. Във всяка фаза на процеса на социална иновация, доставчиците на социални услуги допринасят за определянето и по-доброто дефиниране на значимостта на тяхната роля и подходи за проучване на доказателствата за влиянието, което имат върху потребителите (и обществото) и ограниченията пред създаването на иновации.

Процесът на социални иновации е съставен от 4 основни етапа:

1. Идентифициране на нови социални потребности или такива, които не са задоволени.

2. Намиране на нови решения в отговор на тези социални потребности.

3. Оценка на ефективността на новите решения в отговор на изявените социални потребности.

4. Оценка на ефективните социални иновации – по скала.

Ангажираните с иновации набират идеи като идентифицират социални потребности, пропуски в начина, по който се предоставят до момента услугите и настоящите или възможни влияния върху политиките и практиките. В сферата на социалните услуги, доставчиците често са на боевата линия, особено при възникването на нови потребности; услугите им се ползват от нови групи хора или те като доставчици се срещат с хора, които имат потребности, които тяхната услуга не може да удовлетвори напълно. От една страна, уникалната връзка, която доставчиците и професионалистите и потребителите на услуги имат, им помага да имат точна информация за социалните им

потребности, за да могат да се ползват от опита си по-адекватно¹⁷. От друга страна, връзката с останалите заинтересовани страни (от обществения и частния сектор) гарантира, че финансовите ресурси се използват за максимизиране на социалното влияние на иновативните услуги.

Социалната иновация често възниква от местните инициативи; доставчиците на социални услуги се съсредоточават върху достъпността и качеството на обратната връзка от потребителите, които им съобщават директно “какво работи” и развиват добри практики, които постепенно се подреждат по скала. Ето защо, веднъж разработени, решенията трябва да бъдат оценени, според ефективността им, устойчивостта и финансовата ефективност.

Експериментите в социалната политика са средство за тестване на иновациите преди широкото им приложение. За тази цел е разработен и се прилага специфичен инструмент в сферата на социалната иновация, разработен за тази цел. Експерименти в социалната политика се провеждат в няколко страни от 70-те години. До момента Европейският съюз подпомага експериментите в социалната политика и това става чрез програма „ПРОГРЕС“. Европейската програма за социална промяна и иновации, подкрепя социалната политика и нововъведенията в новия програмен период (2014-2020).

Експериментите в социалната политика предоставят възможност за сериозно тестване на социалните иновации, които могат да градират по скала ефективни подходи за предоставяне на доказателства, основани на практиката. Основните актьори в експериментите в областта на социалната политика включват местни власти, доставчици на социални услуги, оценители, организации от гражданското общество и потребители. Доставчиците на социални услуги могат да разчитат на т.нар. “черна кутия” за придобития опит и експертиза. Те също така са в привилегирована позиция да включват потребители, да изграждат консенсус между партньори и да подпомогнат идентифицирането на резултати, които трябва да бъдат измерими. Нещо повече, доставчиците на социални услуги имат полезен задълбочен поглед към положението, в което се намират потенциалните потребители и могат да окажат съдействие в уверение на това, че планираните експерименти са адаптирани по подходящ начин.

Една от възможностите за експерименти в областта на социалната политика е оценката на влиянието, което иновативните практики оказват върху „тестовата група” срещу това на „контролната група”. Тази методология може да предостави много сериозни доказателства за ефективността на подходите. Така или иначе, за някои политически мерки, сериозните експериментални методологии, като пилотирането на случайния типов контрол, могат да не бъдат най-подходящия метод за оценка, защото са много ресурсоемки и могат, в някои случаи, да породят възражения от етична гледна точка.

“Не-експерименталните или квази-експерименталните” техники за тестване на иновативните решения могат да се окажат по-подходящи за тези ситуации. Тези „по-меки“

¹⁷ J-Pal Europe, Social experimentation, A methodological guide for policy makers, European Commission, (2011).

методи за оценка, позволяват на доставчиците на социални услуги и на другите заинтересовани страни да засилят процеса на учене на основата на минал опит и постигнато ноу-хау, а също така и на споделянето на практики и политики с други организации и заинтересовани страни. Един пример е преглед от организации със същата дейност, което се използва за подпомагане на процеса на взаимно учене и обмен на политики. Като цяло, домакин на прегледа от организации със сходни дейности е организация, която предоставя добра практика на група от експерти, включително и на всички заинтересовани страни. Тази група от експерти ще състави отчет, който оценява ефективността и ефикасността на политиките, представени и оценени по време на трансфера на добри практики към друг контекст. Оценката от колеги, които имат сходна дейност е полезна, защото дава възможност за открито обсъждане сред заинтересованите страни и за разпространение на знанието за съществуващите методи и стратегии.

При това положение, доставчиците на социални услуги имат ролята на промотър и инкубатор на ефективни практики със значителен капацитет, които да достигат до потребителите. Те се уверяват, че потребностите на бенефициентите и текущия процес на учене и подобряване на иновациите се взимат в предвид, за да окажат положително влияние на обществото като цяло.

Барииери и предизвикателства пред социалната иновация

Предвид все по-голямото влияние на социалните иновации върху настоящия европейски контекст, има много фактори, които са попречили на пълноценното развитие на тази концепция: ограничена подкрепа на местно ниво и малкото дейности в подкрепа на социалното предприемачество, лошо разпространение и слаба градация на добри практики, лоши методи за оценка на влиянието.

Основен фактор на проблемите е финансирането. Много организации, които промотират социалната иновация са силно зависими от финансирането, предоставяни от Европейските институции и местни, национални и регионални власти. Липсата на финансови ресурси за изпълнението и оценката на социалните експерименти, създава бариера за участието на отделни личности и на организации в инициативите. В частност, по отношение на социалните услуги, доставчиците са задължени да осигурят високото им качество, а също така и непрекъснатостта им, достъпността им, наличността им, цялостността им, да се справят с проблемите, които съпътстват гарантирането на дългосрочна стабилност.

Друга бариера пред социалната иновация е във въпроса за измерване на влиянието и отчитането на резултата. Понякога, резултатите са видими единствено след време и е трудно да се установи причинно-следствената връзка между методите на работа и постигнатия резултат. Положителните социални резултати зависят от разнообразни фактори и условия. Поради тези предизвикателства, доставчиците на социални услуги могат да се изправят пред предизвикателствата да се концентрират само върху дейности, които се измерват лесно, лесно им се дава цифров еквивалент и/или са лесно разпознаваеми и от трети страни. Такъв подход ограничава развитието на „меки“

резултати, като социален и емоционален капацитет, които е в основата на добавената стойност на тези услуги¹⁸.

Неясната граница между това, кое е икономическо и кое е социално, изисква преосмисляне на начина, по който се постига благосъстоянието за да се развият и приложат нови модели за измерване и нови подходи. След финансирането и измерването по скала, социалната иновация се изправя пред редица ограничения, породени от липсата на координация между различните заинтересовани страни. Свързващ елемент е слабостта при създаването на силни партньорства, които подобряват взаимното познаване на проекти и инициативи. Общата идея, че решенията на социалните потребности са във властта на обществените институции, оковава ангажираните с взимането на политически решения към старомодната им роля, при която потребителите на социални услуги имат реактивна и пасивна роля в цялостния процес на иновация.

Ефективната и ефикасна социална иновация, изисква промяна на начина, по който се формулират, предлагат, тестват и изпълняват социалните политики и новата, основана на участие роля на потребителите на услуги и гражданите.

Според Бюрото на съветниците по европейска политика “широко разпространеното приемане на социални иновации трябва да бъде подкрепяно и насърчавано“. Значителна част от тази дейност трябва да се направи на национално, регионално и местно ниво. Така или иначе Европейската Комисия има централна роля при разработването на типология за промоционните инструменти за подкрепа на социалната иновация и на очакванията за бъдещ ангажимент и за водещата позиция да бъде катализатор при подпомагането на измерването на социалните иновации по скала и на измерване на растежа на сектора.

По-големият достъп до финансиране на социални иновации, на различен етап от жизнения цикъл на иновациите, трябва да подпомогне организациите, които работят в тази област (напр. доставчиците на социални услуги) да провеждат социални експерименти на инициативите и на тяхното подобряване в по-голям мащаб. От друга страна промотирането на основана на доказателства социална иновация, трябва да подтикне страните-членки да модернизират националните политики в социалната сфера и заетостта и да подкрепят социалната икономика.

Използвана литература:

¹⁸ The Young Foundation, An outcomes framework for young people’s services, London, (2012).

1. BEPA (2011) Empowering people, driving change: Social Innovation in the European Union, available at: http://ec.europa.eu/bepa/pdf/publications_pdf/social_innovation.pdf, 2014.
2. COM/2010/0758 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52010DC0758>.
3. COM(2010) 2020 final. <https://www.eea.europa.eu/policy-documents/com-2010-2020-europe-2020>.
4. COM(2011) 607 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52013PC0145>.
5. COM(2011) 609 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0609>.
6. COM(2011) 614 final. https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvhdlglbmvdzx_j9vvik7m1c3gyxp/vitgryqpwy9.
7. Commission, DG Enterprise and Industry, Financing Social Impact. Funding social innovation in Europe – mapping the way forward, 23 November 2011, available at: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7048, 2014.
8. Hochgerner, J., The Analysis of social innovation as Social Practice, published in original German language under the title „ Die Analyse sozialer Innovationen als gesellschaftliche Praxis“ in: Zentrum für Soziale Innovation (ed.), (2009). Pendeln zwischen Wissenschaft und Praxis. ZSI-Beiträge zu sozialen Innovationen, Vienna and Berlin, (2011).
9. J-Pal Europe, Social experimentation, A methodological guide for policy makers, European Commission, (2011).
10. Murray, R., Caulier-Grice, J., Mulgan, G., The Open book of social innovation, The Young Foundation, London, (2010).
11. Phills J., Deiglmeier, K., Miller, T., Rediscovering Social Innovation, Stanford Social Innovation Review, (2008).
12. Social Innovation Exchange & the Young Foundation (2010), Study on Social Innovation, available at: <http://www.socialinnovationexchange.org/node/4959>., 2014.
13. The Young Foundation, An outcomes framework for young people’s services, London, (2012).
14. UNECE, Promoting innovation in the services sector, United Nation, New York and Geneva, (2011).
15. http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm#2, 2014.
16. <http://www.socialinnovationeurope.eu/>, 2014.